

Předsednictvo MR SFŘ

Komise Přítomnost ve světě

Formační program 2013-14

Část č. 9

Sestavila Consuela Numez, OFS, edigoval P. Amendo Trujillo Cano TOR

Služba a účast v politice

„Raná církev...., která se modlila za císaře, jej však odmítla uctívat a tak jasně nepřijala státní náboženství. První mučedníci zemřeli za svou víru v Boha, který se zjevil v Ježíši Kristu a také za svobodu svědomí a svobodné vyznání své víry, vyznání, které nemůže žádný stát nařídit, ale které dostáváme milostí Boží se svobodou svědomí (Benedikt XVI.)“

V tomto článku se budeme zabývat ožehavým tématem účasti laiků v politice. Když někdo v církevních kruzích nebo ve společenství zmíní politiku, vznikají živé diskuze kvůli různosti názorů a duchu neobjektivnosti, který se vznáší kolem. Současně vidíme, jak církev stále více žádá laiky, aby zvažovali svoji účast na politickém životě, jež je charakterizována promyšlenou zodpovědností k pozemské realitě.¹

V dokumentech 2. Vatikánského koncilu církev chválí a váží si práce těch, kteří se ve službě lidem zasvětili věcem veřejným a přijímají tíhu povinností plynoucí z této služby.² V témže smyslu a jako plody synodu „Povolání a poslání laiků v církvi a ve světě“ papež Jan Pavel II. říká, aby

¹ Kongregace pro nauku víry, Poznámka o učení církve v některých otázkách účasti katolíků na politickém životě, 24. listopadu 2002:

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20021124_politica_sp.html

² Gaudium et spes, 75

věřící laici v žádném případě nerezignovali na účast v politice, tedy na mnohostranných rozličných iniciativách, na rovině hospodářské, sociální, zákonodárné, správní a kulturní, které slouží organické a systematické podpoře obecného blaha (Christifideles laici 42).

Jako sekulární františkáni jsme povoláni k účasti na veřejném životě (GK SFŘ, článek 22). Podobně KKC čl. 1915: *"Občané se mají, pokud je to možné, činně účastnit veřejného života. Způsoby takové účasti mohou být v různých zemích a v různých kulturách různé. „Zaslouží chválu, jak některé národy umožňují co největší části občanů podíl na řízení veřejných záležitostí v opravdové svobodě.“*

Veřejným životem míníme sociální strukturu, ve které se uskutečňuje naše existence se svými osobními a společenskými aktivitami, které určují náš život. Je ale zřejmé, že oblast politiky má zvláštní význam a jaksí ovlivňuje všechny naše ostatní činnosti. Z tohoto důvodu je důležité, abychom se více ponořili do problematiky specifické činnosti laiků v politice.

Politiku definujeme jako vědu, která se zabývá vládou či vedením státu, měst nebo obcí obecně. Je to činnost skupiny občanů, kteří mají účast na záležitostech státu, města, autonomní oblasti atd. svým hlasem, peticemi, protesty aj.³

Být věrným katolíkem v politickém životě nebývá lehké, protože máme závazky nejenom jako věřící – závazky vyplývající z víry, kterou vyznáváme – ale musíme přijmout i povinnosti, které máme jako občané. Potřebujeme respektovat obojí, jinak něčemu nevyhovíme. Proto, aby naše politická účast byla efektivní, je důležité, aby byli laici informováni a znali problémy, které doléhají na společnost a znali návrhy na jejich řešení (Codex Iuris Canonici, zkratka CIC, kánon 414).

³ Dizionario Manuale della Lingua Spagnola Vox, 2007, Larousse Editorial, S.L.

Navíc musí laici pochopit, že politika je hledání obecného dobra. Proto, když se politika propůjčí službě určitým zájmům jedince nebo skupiny, jsou její výsledky zvrácené: „Sociální řád a jeho vývoj se musí podřizovat dobru lidí a ne opačně (*Gaudium et Spes* 26, 3).“

Papež František, charakteristický svým přímým a jasným jazykem, odpovídá na otázku politického a sociálního snažení křesťanů ve společnosti⁴ takto: *„Křesťan má povinnost zapojit se do politiky. Nemůžeme se hrát na Piláta myjícího si ruce. Musíme vstoupit do politiky, protože politika je jednou z nejvyšších forem lásky, neboť hledá obecné dobro. A laici musí pracovat v politice. Možná namítnete, že to není lehké. Ale ani kněz to nemá lehké. V životě nejsou snadné věci. Politika je příliš špinavá. Ale ptám se proč? Protože do ní křesťané nevkládají ducha evangelia. Je snadné říci, že za to může někdo jiný. Ale co dělám já? Je to povinnost křesťana pracovat na obecném blahu a často vede cesta právě prací v politice. Existují i jiné cesty, např. být učitelem. Ale je zřejmé, že politická aktivita je jednou z cest.“*

Téma závazku křesťanů v politice se opakuje v učení církve, která vždy hledá jasný pohled na tuto záležitost, protože existují lidé, kteří si myslí, že církev jako taková má zůstat neangažovaná. Na biskupském synodu „Nová evangelizace“ za zprostředkování víry (Vatikán 26.10.2012) biskupové ve svém poselství říkají: *„Jednou z oblastí, kde světlo evangelia může a má ozařovat kroky lidstva, je veřejný život, nesobecky a otevřeně se angažovat za obecné blaho při úplném respektování důstojnosti člověka od jeho početí až po přirozenou smrt, za rodinu založenou na manželství muže a ženy, za svobodu vzdělání, za podporu náboženské svobody, za odstranění nespravedlnosti, nerovnosti, diskriminace, násilí, rasismu, hladu a války. Na křesťanech*

⁴ A. Beltramo, Rozhovor s papežem Františkem, *Sacro e Profano*, 10.06.13, Internet (19.02.14): <http://infocatolica.com/blog/sacroprofano.php/1306101033-entrevista-con-el-papa-franci>

se požaduje jasné svědectví, aby žili zákon lásky Boží, když jsou zapojeni v politickém životě."⁵

Nástroje účasti v politice

„Politické strany mají povinnost podporovat širokou spolupráci a přístup do všech obecných záležitostí a interpretovat cíle společnosti pro veřejné dobro s nabídkou skutečné možnosti setkání lidí ke zformování politického názoru. Strany musí být ve své struktuře demokratické, schopné politické syntézy s vizí do budoucnosti (Kompendium Sociální nauky církve 413). Obecně existuje několik stran, kde mohou katolíci sloužit, obzvláště v parlamentních stranách, kde uplatňují svoje právo a povinnost podílet se na civilním životě své země.

Důležitost účasti na veřejném životě by měla být brána vážně s tím, že nejdůležitější příspěvek křesťana je podávat svědectví evangelia, bránit etiku, mravnost a morálku. „Všechno je možné, pokud neexistuje etika“, připomíná papež František ve svém projevu o letnicích 2013.

Co se rozumí pod pojmem veřejné blaho?

„Obecné dobro zahrnuje soubor těch podmínek sociálního života, které lidem, rodinám a komunitám pomáhají plněji a jednodušeji dosahovat vlastní dokonalosti.“ (Gaudium et Spes 74). Když poukážeme na veřejné blaho, musíme zmínit, že politika musí zajišťovat mimo jiné nejprve základní právo každé lidské bytosti na život od okamžiku početí až po přirozenou smrt. Politika rovněž brání a chrání rodinu, tvořenou zákonným manželstvím muže a ženy.⁶

⁵ XIII. generální synoda biskupů, Poselství Božímu lidu, 10, 7-28. října 2012, Internet (19.02.14): http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20121026_message-synod_sp.html

⁶ Cf. XI. Katolický kongres o veřejném životě, 22. listopadu 2009, Madrid, Internet (12.03.2014): http://www.forumlibertas.com/frontend/forumlibertas/noticia.php?id_noticia=15527

Nositelé pokoje

„Jako františkánští terciáři nemůžeme ztratit naše poslání být nazýváni *nositeli pokoje v rodinách a ve společnosti.*“ (GK 23, 1). Proto nemůžeme zůstat nečinní k ničemu, co může ohrozit pokoj, tzn. máme závazek k činnosti v zájmu pravdy, svobody, spravedlnosti a lásky a všeho, co tvoří pokoj. Tudíž musíme mít jasno při konfrontaci lži, nedostatku svobody, spravedlnosti a lásky.

Jednání ve svobodě svědomí

Člověk obecně a nesporně katolický laik má právo jednat podle svědomí a ve svobodě, aby se morálně rozhodoval sám za sebe (CIC 1782). Společnost a stát nesmí nikoho nutit jednat proti svému svědomí ani proti něčemu, co se s ním neshoduje (*Kompendium Sociální nauky církve* 421).

Proto se musí respektovat nezcizitelné právo námitky svědomí. Občan ve svém svědomí není vázán poslouchat úřady, které jsou v rozporu s požadavky morálního řádu, základních práv člověka nebo učení evangelia (DSI 399). Zahrnuje také právo odmítnout účast na kampaních, které uráží lidský život.

Musíme také respektovat právo na odpor. Je legitimní odporovat úřadům, když závažně a opakovaně porušují přirozený zákon.

Svědectví

Církev uctívá četné svaté, kteří sloužili Bohu v politice a vládní správě. Vyniká sv. Tomáš More (1478 -1535), františkánský terciář, který je patronem politiků a premiérů. Rozhodl se svědčit svým mučednictvím „nezcizitelné důstojnosti svědomí.“ Ačkoliv na něho

byl kladen psychický nátlak, odmítl kompromis a bez zrady věrnosti nadřízeným a institucím dokázal svým životem a smrtí, že nelze oddělit člověka od Boha ani politiku od etiky.

Je zde také svědectví rakouského terciáře bl. Franze Jägerstättera (1907-1943). Od počátku odmítal spolupráci či podporu nacistů, kteří se zmocnili Rakouska v roce 1938, protože viděl nesmiřitelnost nacismu s křesťanstvím. Považoval za hřích vést bitvy a vraždit, aby mohl Hitler vládnout světu. Jeho manželka, matka a členové rodiny se mu s několika kněžími snažili vymluvit jeho postoj k vojenské službě. Nemohl ale být současně nacist a katolík. Pro toto odmítnutí byl odsouzen a

popraven 9. 8. 1943 ve věku 36 let. Papež Benedikt XVI. ho 26.10.2007 blahořečil.

Je důležité vzpomenou i svědectví ministra národnostních menšin Pákistánu Shahbaze Bhattiho (1968-2011), který se zcela zasvětil národnostním menšinám v Pákistánu. Byl silným hlasem práva křesťanů proti rouhačským zákonům a jejich despotickému používání. Přestože si velmi dobře uvědomoval nebezpečí své práce a veřejného postavení ze strany extrémistů, nikdy se svému poslání nezpronevěřil. Byl příkladem

odvahy žít každodenně svoji víru v hrozbě smrti v pákistánských vesnicích a městech. Jeho odvaha se dodnes dotýká srdcí pákistánských křesťanů, kteří jsou mu stále zavázáni. Ve videozáznamu

říká: „Věřím v Ježíše Krista, který za nás dal svůj život. Uvědomuji si důležitost a hodnotu kříže. Jsem připravený zemřít při obraně práv mé komunity a lidí, kteří trpí nebo dokonce umírají kvůli zásadám, které prosazují. Raději zemřu, než bych se zkompromitoval.⁷ Na ministra Bhattiho byl spáchán 1.3.2011 atentát.

Otázky pro diskusi ve společenství

1. Jak myslíš, že by ses Ty osobně mohl zapojit do veřejného života? (Řehole 15).
2. Když vezmeme v úvahu prostředí a společnost, ve kterém vaše společenství žije (město, stát), co podle vás ohrožuje pokoj a co bychom my mohli pro dosažení pokoje udělat?

Odkazy

Kompendium Sociální nauky církve (cf. služba v politice 565-574, 2005, Karmelitánské nakladatelství 2007, on-line zatím k dispozici není, ale připravuje se.

Chaput Ch. J., *Render unto Caesar, Serving the Nation by Living our Catholic Beliefs in political life*, New York, 2012.

- Promluva papeže Františka: <http://www.youtube.com/embed/-F5MwyYWKvQ?rel=0>
- Odkaz Shahbaze Bhattiho
<http://www.noticiacristiana.com/sociedad/persecuciones/2011/03/yo-quiero-servir-a-jesus-shahbaz-bhatti-ministro-paquistani-asesinado-por-ser-cristiano.html>
- Video se svědectvím Shahbaze Bhattiho:
<http://infocatolica.com/blog/oportune.php/1103031018-shahbaz-bhatti-yo-creo-en-jes>

⁷ Exklusivní záběry z rozhovoru se Shahbazem Bhattim: <http://www.youtube.com/watch?v=oBTBqUJomRE>